

Incipit deuotissima explanatio eiusdem angelici doctoris sancti Thome agnatis ordinis fratrum predicatorum super epistolam eiusdem sanctissimi apostoli Pauli ad philippenses.
Prologus.

Lux splendor quasi

lux splendor est. Prover. 4. In hac auctoritate describitur vita sanctorum ex tribus. Ex eorum artitudine ibi. (Semita): quia Math. 7. Arta est via etc. Job. 28. Semita ignota uita auit etc. Ex claritate ibi. (Lux splendor). Eph. 5. Eratis aliqui tenebre etc. Iusti. n. sunt lucentes et ideo eorum uita est lucida. Ex profectu: quia semper crescit. p. me. p. e. z. In eo crescat etc. Et hoc usque ad profectum dicitur. s. glorie. p. cor. 13. Luz uenerit quod profectum est euacuabit etc. E contrario malorum uita lata obscura tenebrosa et deficiens. Unde puerb. 4. subdit. uia ipiorum tenebrosa etc. Et Mat. 7. Lata porta et spaciofa uia que ducit ad perditionem etc. Ex his uerbis trahi potest materia huius epistolae. Erant. n. in christi recta semita tribulationes multas pro christo sustinentes. Ite illuminati per fidem. In fra. z. Inter quos lucetis etc. Ite proficiebant: ut per totam epistolam. Ite uenieter post epistolam ad ephesios in qua fit instructio que liter suada sit ecclesiastica unitas: hi proponunt in exemplum suade ecclesiastice unitatis que optime ea seruauerunt.

CAPIT.

I.

Paulus et Timotheus serui iesu christi oibus sanctis in christo iesu que sunt philippis cum episcopis et diaconibus. Gratia uobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo. Gratias ago deo meo in omni memoria uestri semper in cunctis orationibus meis pro omnibus uobis in gaudio deprecationem faciens super communicatione uestra in euangelio christi a prima die usque nunc: confidens hoc ipsum qui cepit in uobis opus bonum: perficiet usque in diem christi iesu. Sicut est mihi iustus hoc sentire pro omnibus uobis: eo quod habeam uos in corde et in uinculis meis et in defensione et confirmacione euangelij socios gaudij mei omnes uos esse.

Diuiditur autem hec epistola in salutationem et epistolarem narrationem. Secunda ibi. (Gratias ago etc.) Circa primum tria faciunt. Quia primo describuntur persone salutates. Secundo persone salutate ibi. (Oibus sanctis etc.) Tertio bona optata ibi. (Gratia uobis etc.) Circa primum ponuntur persone salutates. Secundo eorum aditio ibi. (Serui etc.) Circa primum ponitur persona principalis cum dicitur (Paulus). Et interpretatur paulus quasi modicus. In quo notatur eius humilitas. Esa. 60. minimus erit in mille et paruus in gentem fortissimam. Secundo ibi. (Timotheus.) Ponitur persona adiuncta: quia fuerat eorum predicator. infra. z. Neminem. n. habeo tam unanimem que sincera affectione pro uobis sollicitus sit.

Deinde cum dicitur. (Serui etc.) ponitur aditio eorum. scilicet corinthios. 4. Non. n. nosmetipsos predicamus: sed iesum christum dominum nostrum: nos autem seruos uestrorum per iesum etc. Sed contra Jo. 15. Iam non dicam uos uiuos etc. Ratione duplex est huius. Huius dupliciter timore. Timor. n. pene causat mala fuitutem: et de hac intelligitur dictum illud promissum Jo. 15. Timor uero castus causat fuitutem reuerentie: et de hac loquitur apostolus hic. Personae salutates sunt omnes de ecclesia philippensi. i. minores.

res. Unde dicit. (Oibus sanctis que sunt philippis): que est ciuitas quam philippus edificauit. Et dicit sanctis: et hoc pro baptismus Ro. 6. Quicumque baptizati sumus in christo in ipsius morte baptizati sumus etc. Maiores autem tangit dicens. (Cum episcopis etc.) Questio est quare minores proponit maioribus: quia prius est populus quam prelatus. Ezech. 34. Nonne greges pascentur a pastoribus: greges. n. pascedi sunt a pastoribus non e contrario. Ite cur intermittit presbyteros. Respondeo. dicendum est quod comprehendunt cum episcopis: quia in una ciuitate non sunt plures episcopi. Unde dicens in plurali dat intelligere et presbyteros. Et tamen est alius ordo quod ex ipso euangelio hoc legitur quod post designationem duodecim apostolorum quorum personas gerunt episcopi designauit septuaginta duos discipulos quorum locum sacerdotes tenent. Dionysius et distinguit episcopos et sacerdotes: sed in principio licet ordines fuerint distincti: non tamen nota ordinum.

Deinde ponit bona optata ibi. (Gratia etc.) Et sunt duo que includunt omnia. Primum est gratia dei remittens peccata. Eph. 2. Gratia saluati estis etc. Ultimum est pax hominibus. ps. Qui posuit fines tuos pacem etc. Et per omnia optat bona media et haec a deo pre. Jac. 1. Omne datum optimum: et omne donum profectum est descendens a patre luminum etc. Ite per meritum humilitatis christi. Et ideo addit. Et domino iesu christo. Jo. 1. Gratia et ueritas per iesum christum facta est. Ephe. 2. Ipse enim est pax nostra etc.

Consequenter ponit epistolarem narrationem. Et circa hoc duo facit. Primo quia agit gratias de preteritis. Secundo horat ad profectum in futurum ibi. (Scire autem uos uolo etc.) Circa primum primo mittit gratiarum actionem pro eis. Secundo manum eius ibi. (Super conuocationem etc.) Gratias autem agit adiuncto gaudio et deprecatione. Et ideo hec tria tangens dicit. (Gratias deo nostro.) Gratias agere est recognoscere gratias sibi factas. p. me. thes. ultimo. In oibus gratias agite etc. In omni memoria: quia in eis nihil occurrit apostolo quod non esset dignum gratiarum actione. Et hoc est valde magni. pro. ner. io. Memoria iusti cum laudibus etc. Pro omnibus. Esa. 60. Populus autem tuus omnes iusti in perpetuum etc. Agit gratias pro eorum bono: orationem et deprecationem pro custodia totum tamen pro gaudio. i. Reg. 12. Absit autem a me peccatum in domino ut cesserem orare pro uobis.

Deinde cum dicitur. (Super conuocationem etc.) Tangit de materia trium predictorum. Et primo ponit materiam gratiarum actionis. Secundo gaudij de futuris ibi. (Confidens etc.) Tertio deprecationis ibi. (Testis etc.) Dicit gratias. Super conuocationem. s. qua comunicastis doctrine euangelij credendo et ope implendo. Nec est enim uia conuocatio. Heb. ultimo. Beneficentiam autem et comuniois nolite obliuisci etc. A prima die etc. Ecc. 1. 27. Domo sanctus in sapientia manet sicut sol etc. Et hoc ipsum confidens de uobis gaudeo: quia cepit etc. Jere. 17. Maledictus homo qui confidit in homine: et ponit carnem brachium suum. Benedictus uir qui confidit in domino et erit dominus fiducia eius: et hoc in uirtute dei. Et ideo dicit. (Leuit. etc.) Jo. 15. Sine me nihil potestis facere. Non est pelagianos qui dicunt principium boni operis esse ex nobis: sed consumationem ex deo. Sed hoc non est uerum: quia principium boni operis in nobis est cogitare de bono: et hoc ipse est a deo. scilicet cor. 3. Non quod sufficientes sumus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis etc. In die christi iesu qui remunerabit singulos. scilicet 2. ultimo. In reliquo reposita est mihi corona iusticie quam reddet mihi dominus etc. p. me. cor. 1. Cor. firmabit uos usque in finem sine crimine etc. Ratione gaudij ponit cum dicitur. (Sicut est mihi etc.) quia. i. iustum est: quia conuocastis mihi de bonis meis. Eo quod habeam uos etc. Quasi dicat. habeo de uobis hanc conscientiam tales uos esse: ideo gaudetis. ut. s. gaudeatis de his de quibus et ego: quod est in uinculis meis: quia tunc pro christo fuit ligatus de quo gaudebat

Ad philippenses

Jac. i. Omne gaudiū existimate fratres mei cū i varias tentationes icideritis: sciētes rē. Act. 5. Jbāt apli gaudētes a spectu dily: qm̄ digni habiti sunt p̄ noie iesu p̄t meliā pati rē. Et i defēsiōe rē p̄firmatiōe euāgely. s. audacter p̄dicādo i tyrānos et hereticos. Et qz p̄firmabat euāgeliū i cordib⁹ fidelīū Act. 18. Perābulās ex ordine galatiā regionē rē frigiā: p̄firmās oēs discipulos. Aliter fm̄ glo. In corde idest desiderio vt locy sitis sempiterni gaudy. Jo. 16. Gaudium vestrū nemo tollet a vobis. Et hoc nō pōt abstrahi a corde meo: qz etiam in vinculis existens: rē intentus confirmationi rē defēsiōi euāgely sollicitudo de vobis nō recedit de corde meo.

CAPITULUM I.

Estis enīz mibi est deus quomodo cupiam omnes vos esse i visceribus iesu christi. Et hoc oro vt charitas vestra magis ac magis abundet i omni scientiā rē i omni sensu: vt probetis portiora: vt sitis sinceres rē sine offensa: in diem christi: repleti fructu iusticie per iesum christum in gloriā rē laudē dei. Scire autēz vos volo fratres: qz que circa me sunt: magis ad profectum venerūt euāgely: ita vt vincula mea manifesta fierent i xpo in omni p̄torio rē i ceteris omnibus: vt plures e fratribus in domino confidentes in vinculis meis abundantius auderent sine timore verbum dei loqui. Quidam quidem rē propter inuidiā rē contentiōem: quidam autē rē propter bonā voluntatē christum p̄dicant. Quidam ex charitate scientes quoniā in defēsiōe euāgely positus sum. Quidāz autem ex contentiōe christum annunciant non sincere: existimantes p̄ssuram se suscitare vinculis meis.

Posita mā gaudy de spe futura: hic ondit sup q̄ de peccatiōe p̄ eis facit. Et p̄mo p̄mittit suū desiderū qd̄ ondit oīno feruēs. Scdo mā de peccatiōis ibi. (Et hoc oro rē.) Et qz cordis desiderū soli deo ē manifestū: ideo inuocat deū testē qz p̄ eis deprecet cū desiderio. Job. 16. Ecce in celo testis meus ē. s. de⁹ rē. Quō cupiā vos. s. ego existēs in visceribus iesu xpi. Vel quō cupiā vos eē i eis. q. d. Cupiā v̄s salutē et participatiōē viscerose charitatis xpi Luc. 1. Per viscera misericordie dei rē. q. d. qz ad p̄fundā rē intima cordis virt⁹ amoris p̄tingit. Vel cupiā vt sitis i viscerib⁹ iesu christi vt ipsum intime diligatis: vt et diligamini ab eo. in hoc enim vita hominis p̄sistit.

Deinde cū dicit. (Et hoc oro rē.) Ponit deprecationē et tria bona optat. P̄mo q̄tū ad interiorē charitatis augmentū. Affectus. n. interior p̄ficiē p̄ charitatē: rē iō nō h̄nti charitatē optādū ē vt habeat: habenti vō vt p̄ficiat. Un̄ dicit. (Ut charitas rē.) P̄mo augmēto at̄ charitatē orā: dū ē de⁹: qz solus deus h̄ i nobis opat. 2. cor. 9. Potēs ē at̄ de⁹ oēm grām abūdare facere i vobis vt i oibus semp oēm sufficiētiā habētes abūdētis i oē opus bonuz rē. Et h̄ necessariū vt petam⁹ rē nos: qz Mat. 5. Nisi abūdauerit iusticia v̄s plus q̄ scribarū rē phariseoz nō intrabit in regnū celoz rē. Scdo q̄tū ad intellectū. Un̄ dicit. (In sciētiā.) Sz nūqd ex charitate puenit sciētiā: Sic: qz d̄f. i. Jo. 2. Et vos vnctionē quā accepistis ab eo manet i vo

bis: rē nō necesse habetis vt aliqs doceat vos: sed sic vnctio docet vos de oib⁹ rē. Itē charitas ē spūs de quo d̄f. Jo. 16. Cuz venerit ille spūs vitatis docebit vos oēm rē. Cuius rō ē: qz qz h̄z habitū si rectus ē habitus: seq̄r ide re ctū iudiciū de his q̄ p̄tinet ad illū habitū: si vō corrupt⁹ falsum. Sicut circa venerea tēperat⁹ h̄z bonū iudiciū: intēperatus nō: sz falsus. Dia autē q̄ a nobis fiūt sunt isoz māda charitate: rē iō h̄ns charitatē h̄z rectū iudiciū. rē q̄tū ad cognoscibilia. Et sic dicit. (In sciētiā) qua. s. agnoscat veritatē et inherat circa ea q̄ sunt fidei. Nec ē sciētiā sanctorū: de qua d̄f. sap. 10. Et q̄tū ad opabilia: rē sic dicit. (In oī sensu.) Qui ē vis cognoscitiua circa exteriora obiecta. Et p̄p̄riū eius ē vt statiz iudicet de p̄p̄rio sensu bili recte. Et iō hoc nomē trāslatū ē ad interioris iudiciū rōnis. Un̄ sensati dicunt h̄re rectū iudiciū circa agibilia Sap. 1. Sērite de d̄no i bonitate rē. Sap. 6. Logitare ḡ d̄ illa sensus ē p̄sumatus rē. Sz hic sensus d̄z eē nō tm̄ cōsi deratiuus: sz et discretiuius iter bonū rē malū rē iter bonū rē melius. Unde subdit. Ut rē. (Nota qz charitas p̄ficiat sensum vt p̄bet bona: sz p̄fecta charitas vt p̄bet meliora. p̄me cor. 12. Emulamini meliora carismata: et infra ca: 14. Sectamini charitatē rē. Et ideo dicit. (portiora.) Tercio q̄tū ad effectū. Et p̄mo pōit imunitatē a malo. Scdo p̄fectionē in bono. P̄mū i h̄ qd̄ dicit. (Et sit sinceres.) Est. n. duplex peccatū vitandū. s. interioris corruptiōis qua hō corrumpit i se: et h̄ excludit p̄ sinceritatē. p̄ cor. 5. In azimis sinceritatis rē. Aliud ē in p̄mo. s. offensa. Et iō dicit. Sine offēsa. p̄ cor. 4. Sine offēsiōe estote iudeis et gētibus et ecclesie dei sicut et ego rē. Et scdo cor. 6. Nemini dātes vllā offēsiōnē rē. In diez xpi iesu. i. sp̄ xpo. Et Mat. 24. Qui p̄seuerauerit vsqz i finez hic saluus erit. Quātū ad grām dicit. Repleti fructu iusticie vt opa iusticie qd̄a fruct⁹ sint. Ro. 6. Dabetis fructū vestrū i sanctificatione rē. Vel fructu iusticie. i. p̄mo iusticie. s. corona. scdo Ti. 4. In reliq̄ reposita ē mibi corona iusticie rē. Sap. 4. Bonoz. n. laboz gliosus est fructus rē. Et h̄ habet p̄ xps: qz oia q̄ facim⁹ sūt bōa p̄ ipsūz. Jo. 15. Sine me nihil potestis facere rē. Et hec faciēda sūt h̄ sine. s. i laudē dei: qz ex opib⁹ sanctorū de clarificat v̄n̄ aly p̄rūpūt i laudē dei. ps. Laudate d̄nz i sc̄tis ei⁹ rē. Jere. 33. Erit mibi i nomē et i gaudiū et i laudē et i exultationē cūcti gētib⁹ terre q̄ audierint oia bona rē.

Deinde cū dicit. (Scire autē rē.) Admonet ad futura. Et p̄mo ponit exēpla exequēda et vitāda. Scdo cludit moralē monitiōnē in q̄rto capitulo ibi. (Itaqz frēs mei charissimi rē.) Circa p̄mū duo facit: qz p̄mo ondit q̄ sūt imitāda. Scdo q̄ sūt vitāda. 3. cap: ibi. (Decetero rē.) Itē p̄ma diuidit i duas: qz p̄mo iducit se eis imitādum. Scdo alios: scdo cap: ibi. (Si qua ḡ rē.) Itē p̄ma i tres: qz p̄mo ponit i exēplū p̄fectū suū. Scdo gaudiū qd̄ h̄z ex p̄fectu ibi. (Quid. n. rē.) Tercio fructum ex p̄fectu suo ibi. (Scio. n. rē.) Itē p̄ma i duas. P̄mo p̄mittit p̄fectūz. Scdo modū ibi. (Ita vt vincula mea rē.) Dicit ḡ. Monui vos ad p̄fectū et vt formā habeatis p̄fectū meū sci re vos volo: et q̄ circa me sunt exterioris: qz tribulatōes et si exterioris eēt nō imutabāt iterius: sz magis ad p̄fectū venerūt: qz ex eis fides p̄dicata magis p̄fecit. scdo cor. 1. Siue tribulamur p̄ v̄s exhortatiōe et salute: siue solamur p̄ v̄sra solatiōe rē. Et ondit p̄fectū. P̄mo q̄tū ad se. Scdo q̄tū ad alios ibi. (Ut plures rē.) Quātū ad se qd̄ manifestū fuerat qz talia p̄ xpo pateret p̄stanter: ita vt vincula qd̄ ē gloriofum p̄ xpo. p̄me pe. 4. Nemo v̄m patiat q̄si homicida aut fur aut alienoz appetitor: si aut vt xpianus nō erubescat rē. i oī p̄torio sicut i curia cesaris rē. Ex pte vō alioz fides crescebat i cōi. Un̄ dicit.